

7. ROČNÍK, ČÍSLO 1/2017

FACTUM

ČTVRTLETNÍK MUZEA VYSOČINY JIHLAVA

Středověký dráček profesora Měřinského

Koncem minulého roku se do našeho muzea dostal vzácný archeologický nález keramického kachle s vyobrazením draka na štítu.

pokračování na straně 7.

O zajímavé interaktivní archeologické výstavě nazvané Stroj času se dočtete na straně 3.

Nový ročník Museum Factum

Začalo nejen astronomické, ale i skutečné jaro a spolu s ním jsme zahájili nový, již sedmý ročník našeho muzejního časopisu. Jářku, to není vůbec špatné začínat něco až na jaře, kdy se všechno jeví daleko veselejší a krásnější, nežli uprostřed zdánlivě nekonečné zimy.

Po mnoha týdnech, kdy se nám ukazovalo jen sporadicky, visí sluníčko na modré báni po celý den a vše je najednou jiné. Svět je prostě úžasný. Ptáci kouzelně trylkují a vítr z polí přináší omamnou vůni vlhké, prohřívající se půdy. Každý ví, že paní Zima nějaký ten trumf z rukávu ještě vytáhne, ale nikoho to již neděsí. Tuhle hru definitivně prohrála. Stařečci sedící v závětří na dvorcích si spokojeně říkají – tak přece jsme se dočkali. Milenci opět chodí do parku, zahrádkáři nakupují osivo a rybáři obnovují svá místa na březích řek a rybníků. Příklad jara odstranil pomyslné řetězy a lid obecný vyrazil z městských klecí. Každý jinam dle zařazení, potřeby, tradice či založení. Jedni do polí a zahrad, další na hřiště a jiní zase do volné přírody. Na nebi švitoří skřiváci, támhle se honí zajáci a opodál kolem potoka září kvetoucí jívky. Po hezkém jarním víkendu už tak moc nevádí jít opět do práce či školy, protože je jasné, že nyní bude již jen krásněji, tepleji a veseleji.

Je to určitě dobrý čas pro vydání prvního čísla nového ročníku časopisu a jsem přesvědčen, že by to byl i dobrý čas pro začátek roku. Silvestra slavit posledního března a rok začínat na Apríla – hned by bylo veseleji.

Pavel Bezděčka

Dráteníci v Telči i v Jihlavě

Od 1. dubna budou mít návštěvníci telčského muzea možnost zhlédnout přímo v expozičních prostorách výstavu *Dráteníkův rok*.

Starobylé řemeslo, které má v dnešní době především estetický účel, budou prezentovat novodobí dráteníci, jejichž práce ovšem vychází z osvědčených tradičních technik.

Své výrobky zde představí osm členů Cechu česko-moravských uměleckých dráteníků z celé republiky: Lada Borecká z Krchlebu u Nymburka, Alena Kulhánková a Zdeněk Slavata z Kytína, Monika Sochůrková z Prahy, Věra Studená z Kulklíku, Ladislav Šlechta z Harrachova a Věra a Josef Pichovi z Milevska. Po celou návštěvníckou sezónu – tedy do 31. října budou v telčském muzeu k vidění odrátované hrnky, hrnečky, misky, talíře, drátované šperky, ozdoby a postavičky lidské i zvířecí.

V Jihlavě bude od 8. dubna do 28. května v malém výstavním sále k vidění výstava *Velikonoce s dráteníky*. Návštěvníkům představíme výrobky dráteníků nejen z České republiky, ale i ze Slovenska. Svůj um budou prezentovat Lada Borecká, Lubo-

mír Dunaj, Mgr. Petr Musil, Monika Sochůrková, Věra Studená a Helena Suchá. O tom, že rozhodně bude na co se dívat, svědčí i fakt, že Petr Musil byl jedním z prvních novodobých dráteníků a založil také vlastní drátenickou školu. Absolventy této drátenické školy a mistry Cechu česko-moravských uměleckých dráteníků jsou i další z vystavujících. Rovněž jméno Lubomíra Dunaje je mezi dráteníky známé – je autorem několika publikací o drátování.

Na této výstavě budou hrát prim vejce – křepelčí, slepičí, kachní, husí a pštrosí. Nejpočetněji, tj. 160 kusy, bude zastoupeno vejce slepičí. Uvidíte různé druhy drátenických opletů i v kombinaci s dalšími komponenty a technikami – kresbou, vyškrabováním a lepením.

Ať zavítáte na drátenickou výstavu do Jihlavy nebo do Telče, vaše oko určitě potěší řemeslný um a do nejmenšího detailu precizně odvedená práce současných drátenických mistrů...

Dana Oberreiterová

Foto: Dana Oberreiterová a Helena Grycová Benešová, MVJ

Svět kostiček

V pátek 10. února 2017 se pro všechny zájemce, ale hlavně pro ty, kteří si chtějí hrát, otevřela v prostoru muzejní pudy výstava exponátů z téměř 500.000 dílků ze stavebnice Lego nazvaná *Svět kostiček*.

Na výstavě uvidíte řadu dioramat: Lego město s kolejištěm a letištěm, rozsáhlou sbírkou středověkých hradů, dále např. modelovou řadu vozidel Model Team, City stavbu a další exkluzivní exponáty z řad továrních setů i „MOC“ tvorby (My own Creation – má vlastní tvorba). Velkým lákadlem je bezesporu i filmová tvorba z kostiček, která představí témata The Simpsons, Back of the Future, Star Wars, Ghostbusters – Krotitelé duchů, Mimoně, Lego Movie. Naleznete zde také sbírku dnes již nevyroběných kostiček, kousátek, chrástítek a dalších zajímavostí pro batolata, která byla známa pod pojmem Lego Baby Primo. Pro návštěvníky něžného pohlaví je ke zhlédnutí série Lego Elves.

Tovární sety z různých časových období představují v jednotlivých tematických celcích při vzájemném porovnávání na první pohled patrné proporční, hmotové i estetické rozdíly na časové ose dle roku vydání exponátů a dostupných kostek některých produkce společnosti LEGO.

Pro děti je k dispozici vybavený dětský koutek, ke stavění ve dvou sekcích kostky Duplo i Classic – Basic. Návštěvníci si mohou rovněž na pokladně muzea zakoupit vybrané druhy nových stavebnic Lego za příznivé ceny.

Příprava podobné výstavy bývá sice rozsáhlá a časově náročná, ale zcela jistě nabídne návštěvníkům zajímavou podívanou na část rozsáhlé sbírky továrních setů ze sortimentu společnosti LEGO za posledních téměř 40 let její produkce, na vlastní „MOC“ tvorbu člena československého fóra „kostky.org“, který se představuje pod přezdívkou „Peesko“ a na originální exponáty dalších vyzvaných vystavovatelů.

Výstava potrvá v jihlavském muzeu do 14. května 2017.

Ludmila Moržolová

Foto: Dana Oberreiterová, MVJ

Muzejní a galerijní noc 2017

V pátek 26. května, ve spolupráci s Oblastní galerií Vysočiny v Jihlavě, se uskuteční *Muzejní a galerijní noc 2017*. Návštěvníci se mohou mimo jiné těšit na komentovanou prohlídku interaktivní archeologické výstavy *Stroj času*. Tentokrát je komentované prohlídce ponechán dostatek času, protože přichází si budoucí moci vše vyzkoušet na vlastní kůži, jak už tomu napovídá poměrně akční anotace výstavy – „*Sekni, bouchni, pohřbi, spleť, nazuj...*“

Pro příznivce dobové hudby bude připraveno pásmo starých lidových písní ze všech koutů Evropy v provedení přibyslavské vokálně-instrumentální skupiny *La Via*.

Dana Oberreiterová

Stroj času

„*Bez vitrín a pouček, vezmi všechno do ruček! Aneb sekni, bouchni, pohřbi, spleť, nazuj...*“

V průběhu letošního jara bude ve výstavních prostorách jihlavského muzea možnost navštívit interaktivní archeologickou výstavu, na které není zakázáno dotýkat se exponátů, ale naopak přísně příkazáno vše vlastnoručně vyzkoušet. Zvědavý návštěvník zjistí, jak řezaly pravěké kamenné nože, zda je možné pokácet strom kamennou sekerou, jak pracné bylo namlet si ručně mouku či utkat pruh látky. Vyzkouší si, jak fungoval nejstarší soustruh, jak se chodilo ve středověkých botách, jaké bylo

opisovat ručně staré kroniky, razit mince, splétat kroužkovou zbroj či se stát rovnou středověkým bojovníkem. Zkrátka se na chvíli přenes do pomoci stroje času do minulosti a na vlastní kůži zakusit věci dávno zapomenuté...

Aleš Hoch

Foto: Dana Oberreiterová, MVJ

Novinky z tvorby SVUV

Ve čtvrtek 30. března 2017 byla slavnostní vernisáží zahájena výstava Spolku výtvarných umělců Vysočiny a jejich hostů pod názvem *Novinky z tvorby*.

Výstava je koncipována jako představení novinek z tvorby z posledního tvůrčího období zhruba jednoho roku. Spolek výtvarných umělců Vysočiny (SVUV) je členem Unie výtvarných umělců ČR a jejím prostřednictvím i celosvětové organizace výtvarných umělců IAA/AIAP (UNESCO). SVUV je dobrovolnou výběrovou organizací výtvarných umělců. Zastoupení členů spolku

v různých oblastech výtvarné tvorby je různorodé a pestré, někteří z výtvarníků se profilují i ve více oblastech, jako jsou: kresba a malba, grafika, koláže, fotografie, design, sochařství, umělecké kovářství a další. V současné době má spolek 31 členů.

Návštěvníci mohou na výstavě vidět 41 uměleckých děl od 21 autorů. Zastoupeny jsou plastiky ze dřeva i oceli, olejomalby, kombinované techniky, fotografie i počítačová malba. Výstava bude návštěvníkům muzea přístupná do 28. května 2017.

Pavel Bezděčka

Foto: Dana Oberreiterová, MVJ

Ctrl+P = Tisk

Klávesová zkratka pro výtisk daného dokumentu by mohla být pravděpodobně nejpoužívanější kombinací tlačítek v ateliéru Reklamní tvorby. Anebo se alespoň těší eminentnímu zájmu, neboť je spojena s jistým očekáváním, završuje dlouhý proces materializace určité ideje či konceptu. Obdobně je tomu s klasickou grafikou, teprve v tisku jako finálním výstupu můžeme vidět skutečnou podobu díla, do té doby mnohdy pracně připravovaného s různou dávkou nejistoty, zda vše dopadne, jak je zamýšleno.

Kavárna Muzeum hostí od 4. dubna do 8. května 2017 výstavu prací studentů oboru Reklamní tvorba Střední uměleckoprůmyslové školy Jihla-

va-Helenín. Vystavený soubor tisků ukazuje v průřezu pole zájmu studentů, spektrum možností. Skrze tyto rozmanité otisky může bádatý divák vyčíst jednotlivé matrice, celou cestu vzniku až k prvotnímu nápadu autora i kus jeho myšlenkového světa. Je jedno, zda jde o tvorbu volnou nebo užitou. Tisky také odkazují k možným cestám v technologickém smyslu slova: ruční práce i nová media. Odkazují ke všemu, čím se ve škole studenti zabývají – ať už jde o formu iluzivně-obrazovou: ilustrace, fotografie, video nebo o formu grafických fundamentů: piktogramy, logotypy, typografie, sazba.

*Jaroslav Grodl,
SUPŠ Jihlava-Helenín*

Nové knihy o Telči

(rozhovor s kolegyní Helenou Grycovou Benešovou)

PB: V minulém roce bylo vydáno několik knih z historie i současnosti Telče. Na dvou z nich jsi se podílela jako spoluautorka a editorka. Pojďme nyní vznik obou knih přiblížit našim čtenářům. Knihu *Telč a okolí*, kterou vydalo nakladatelství Paseka v edici *Zmizelá Morava*, jsi napsala s Lubomírem Procházkou. Kniha má 196 stran a obsahuje 190 historických fotografií nejen Telče, ale i širokého okolí. V edici *Zaniklá Morava*, která vychází již řadu let, bylo vydáno téměř 80 titulů. Můžeš nám prozradit, jak jsi se k práci na publikaci o Telči dostala? Obrátili se na tebe z nakladatelství Paseka?

HGB: Začalo to tak, že můj spoluautor, Lubomír Procházka, před několika lety prováděl na Telčsku výzkum lidové architektury, v rámci kterého jsem s ním objížděla a dokumentovala vesnickou zástavbu v širším okolí Telče. Tehdy vznikla myšlenka na vzájemnou spolupráci. On již s nakladatelstvím Paseka spolupracoval na několika publikacích, mimo jiné je autorem jedné publikace z edice *Zmizelá Čechy*, a sice *Vltavotýnsko*. V nakladatelství Paseka zájem o díl věnovaný Telčsku byl, ale jak to bývá, problémem byly peníze. Trvalo to několik let, než k realizaci došlo.

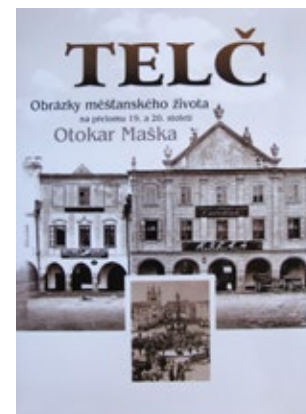
PB: Tvůj spoluautor není místní, že?

HGB: Ne. PhDr. Lubomír Procházka, CSc. je pracovníkem Hornického muzea v Příbrami a vedoucím Muzea vesnických staveb středního Povltaví ve Vysokém Chlumci u Příbrami. Také

externě přednáší v Ústavu etnologie FF UK v Praze. Vesnické stavby jsou jeho oborem a zájmem a jak jsem se již zmiňovala, do Telče ho přivedla právě jeho odbornost. Vlastně to byl jeho nápad a nabídka z jeho strany spolupracovat na knize.

PB: Jak dlouho publikace vznikala?

HGB: Myšlenkou na napsání knihy jsme se zabývali několik let, přímá práce, tedy napsání textů, výběr fotografií a jejich popis, trvala asi rok. Tady musím zmínit, že fotografie jsou z velké části ze sbírek telčského muzea a také ze sbírky soukromého sběratele Martina Nováka z Telče. S ním vznikla dobrá spolupráce a již jsme společně realizovali dvě výstavy v loňském roce.

PB: Během práce na jedné knize dostane autor často nápady na další knihy. Stalo se tak i u tebe?

HGB: Nápad na samostatnou publikaci jsem nedostala, přece jenom nejsem spisovatelka. Ale v hlavě jsem už měla v plánu vydání další knihy, jejíž text ležel již léta v muzeu.

PB: To asi narážíš na druhou z publikací, které loni spatřily světlo světa, tedy Otokar Maška: *Telč, obrázky měšťanského života na přelomu 19. a 20. století*. Hezky vybavená publikace formátu A4 má 94 číslovaných stran a obsahuje desítky historických fotografií Telče. Autor textu, Otokar Maška, žil v Telči od svých šesti do 26 let, zbytek života prožil v Brně, kde zemřel v roce 1977. V šedesátých letech vznikl vzpomínkový rukopis *Telč na přelomu století*, který se zachoval v podobě zostránkového strojopisu. Ten spisek byl tedy uložen v telčském muzeu?

HGB: Ano, text Otokara Mašky byl ve strojopisné podobě uložený u nás v muzeu. Otokar Maška přišel do Telče jako malé dítě, když jeho otec Karel Jaroslav Maška byl jmenován ředitelem telčské reálky. Pro Telč to byl významný počin. K. J. Maška se stal jednou z vůdčích osobností kulturního života v Telči. Jako významný archeolog, objevitel prehistorických nálezů v jeskyni Šípka, měl blízko k historii a z jeho podnětu byl před 120 lety v Telči založený muzejní spolek. V tomto prostředí Otokar Maška vyrůstal, a ačkoliv se profesně celý život zabýval matematikou a fyzikou, k historii měl blízko. A Telč byla jeho láskou, což dokázal právě ve svých milých vzpomínkách.

PB: Publikaci vydal Muzejní spolek v Telči, jehož jsi předsedkyní. Byl to tedy tvůj nápad vytvořit z jednoduchého a téměř zapomenutého spisku výpravou publikaci?

HGB: S vydáním knihy přišel původně kolega z muzejního spolku pan Jaroslav Návrat, ale realizaci jsem vzala za svou.

PB: Jsi editorkou publikace a podílela jsi se na ní i obsahově. Předpokládám, že jsi vznik publikace samozřejmě zajišťovala i organizačně. To muselo být ohromné množství práce – jednání s dědici, a tedy držiteli autorských práv, s městem,

kteří vydání knihy podpořilo, s českobudějovickým nakladatelstvím Typ, které bylo spoluvydavatelem publikace, a se sběrateli pohlednic a starých fotografií Telče, kteří své poklady zapůjčili k publikování. Jak na tuto dobu vzpomínáš?

HGB: Práce bylo opravdu dost, ale byla to práce radostná. Největší problém, jak už to bývá, byly peníze. Finanční základ jsme měli jako spolek, částí peněz nás podpořilo Město Telč a největší a rozhodující částkou se podílelo Nakladatelství TYP České Budějovice. Jeho majitelem je pan Jiří Jabulka, telčský rodák. Ačkoliv již léta žije mimo Telč, tak se stále cítí být Telčákem, a to se projevuje právě v jeho štedrosti ve vydávání různých publikací týkajících se města. Jak říká, dělá tím sám sobě radost. Fotografie poskytl muzeum a opět pánové Martin Novák a Jaroslav Návrat. Mojí starostí bylo vše zkoordinovat, zhotovit popisky fotografií, napsat úvodní text a získat autorská práva.

Tady bych zmínila anabázi kolem zjištění dědiců. V Telči již dávno nikdo z nich nežije a nikdo z pamětníků nedovedl říct, kde je hledat. Nakonec jsem to vyřešila tím, že jsem napsala na Správu ústředního hřbitova v Brně, kde je K. J. Maška pohřben. Myslela jsem, že by nám mohli dát adresu plátce hrobu a my se tak dopídili dědice. Narazila jsem však na zákon o ochraně osobnosti, takže jsem znovu napsala do Brna s vloženým dopisem pro plátce hrobu, který správa byla ochotná předat. To už lze. K mému překvapení se během krátké doby ozval prof. Jiří Jan, prasynovec Otokara Mašky. V dopise vylíčil veškeré příbuzenské vztahy a hlavně souhlasil s vydáním knihy.

PB: Poslední otázka – co dalšího či jaký další vydavatelský počin Muzejní spolek v Telči připravuje?

HGB: Nápady by byly, ale zase jsme u financí. Nicméně v letošním roce Muzejní spolek v Telči slaví 120. výročí svého založení, a tak nás čeká vydání *Výroční zprávy muzejního spolku*. Takže práce bude opět dost.

Helena Grycová Benešová (HGB)
Muzeum Vysočiny Jihlava, vedoucí pobočky Telč

Pavel Bezděčka (PB), Redakce Museum Factum

Schválení nominace *Mistr tradiční rukodělné výroby*

Začátkem března 2017 byl Krajem Vysočina schválen a udělen jeden ze tří titulů *Mistra tradiční rukodělné výroby* i paní Haně Šmikmátorové z Telče, na základě nominace, kterou zpracovalo Muzeum Vysočiny v Jihlavě v roce 2016. Paní Šmikmátorová se již téměř padesát let zabývá výrobou horáckých kraslic technikou „vosková batika“ a ve svém oboru dosáhla skutečně vysoké úrovně. Jako dlouholetá členka národopisného souboru *Vysočan* se začala zajímat o výrobu kraslic od roku 1973, kdy absolvovala několik kurzů pod vedením významného národopisného pracovníka Horáčka Vratislava Bělíka. Od té doby pak zhotovila pro různé příležitosti stovky kraslic podle horáckých motivů a ornamentů. Inspirací jí byly výšivky, kera-

mika nebo nábytek. Na kraslicích se objevují často i náměty čtyř živlů a jejich atributů: voda (motiv ryby), nebe (slunce), vzduch (ptáci) a země (stroměčky). Časté je vyobrazení lásky v podobě srdíček, věnečků nebo květů, vyrůstajících z květináče jako motiv rodícího se života, tak jak získala zkušenosti od V. Bělíka. Originalitou paní Šmikmátorové jsou ale kraslice s figurálními motivy, často v místních krojích, zasazené do známých míst regionu, Telče a Jihlavy. Oblíbené a žádané byly a jsou ale i kraslice s umně a precizně zhotovenými milostnými veršičky a věnováním obdarovanému.

Své umění paní Šmikmátorová již řadu let prezentuje na různých akcích v České republice i zahraničí, včetně etnografic-

kých výstav jihlavského muzea. Její kraslice jsou uloženy i ve sbírkách jihlavského, telečského, třebečského i brněnského muzea. V roce 2010, na základě průvodních posudků a doporučení, získala autorka ocenění a titul *Mistr lidové umělecké tvorby*, udělený Asociací malířů a malířek kraslic České republiky, se sídlem v Libotenicích na Litoměřicku.

Zápis na krajský seznam otvírá paní Šmikmátorové prostor k podání další žádosti na přidělení ocenění na celostátní úrovni. Svým uměním reprezentuje jihlavský region nejen na okresní úrovni, ale i v zahraničí, neboť její kraslice jsou v soukromých sbírkách sběratelů i na jiných kontinentech.

O autorce a její tvorbě byl v průběhu března 2017 natočen krátký medailonek, který bude pomínut při předání ocenění a věcného daru nominovaným autorům, včetně paní Šmikmátorové, dne 22. 4. 2017 v Muzeu Vysočiny v Třebíči.

Dana Nováková, zpracovatelka nominace

Vůně dalek

I když byly první měsíce letošního roku nezvykle chladné, v našem muzeu vládla příjemně uvolněná exotická atmosféra. Jako mávnutím kouzelného proutku jste se mohli přenést ze světa rampouchů a sněhových hromad do krajiny zalité sluncem a užít si setkání s tropickými zvířaty a jejich domovinou.

Hned v přízemí oznamoval pestrobarevný poutač, že se jeden z výstavních sálů proměnil v malou zoologickou zahradu. Výstava nazvaná *Skoro všechno o ZOO*, uspořádaná v rámci oslav 60. výročí vzniku jihlavské zoologické zahrady, představila historii a současnost instituce, bez níž si Jihlavu dnes těžko kdo dokáže představit. Prostřednictvím fotografií, pohlednic, plakátů, videí, vycpanin, kůží, lebek, veterinárních nástrojů a dalších exponátů se mohli návštěvníci seznámit s počátky a rozvojem chovu cizokrajných zvířat v údolí říčky Jihlávky. Dal-

ší zajímavosti ze života zoologické zahrady přinesla přednáška její ředitelky ing. Elišky Kubíkové, jež byla součástí doprovodného programu.

Duch tropů vládl i v dalších patrech muzea. Fotografie známého zoologa a popularizátora RNDr. Miloše Anděry z Národního muzea v Praze nás zavedly do národních parků Keni. Návštěvníci výstavy nazvané *Hic sunt leones* se mohli pokochat podmanivou krásou východoafrické divočiny a obdivovat majestátnost slonů, lvů, antilop a dalších afrických zvířat, umocněnou velkými formáty fotografií. Součástí vernisáže bylo cestovatelské promítání, při němž se autor podělil o své zážitky z první africké výpravy.

Klára Bezděčková

Foto: Pavel Bezděčka, MVJ

Dvacet let na hradě

20. března se v obřadní síni telčské radnice uskutečnila beseda se Zdenou Vaníčkovou, bývalou kastelánkou na hradě Roštejně. Povídání o tom, jaké to je a co to obnáší žít dvacet let na hradě uprostřed lesů, se setkal s velkým ohlasem.

Martin Kos

Foto: Martin Kos

Středověký dráček profesora Měřinského

Koncem minulého roku se do našeho muzea dostal vzácný archeologický nález keramického kachle s vyobrazením draka na štítu (přírůstkové č. JiA 2/2017, evidenční č. Jo8/B/16332, obr. 1). Kachel byl nalezen ve středověké odpadní jínce v Dominikánské ulici v Jihlavě v roce 1991 a poté znovuobjeven v pozůstalosti profesora Ústavu archeologie a muzeologie Filozofické fakulty MU v Brně Zdeňka Měřinského v roce 2016. Artefakt řadíme do skupiny tzv. komorových kachlí malého formátu s vyhřívací čelní stěnou o velikosti 15 × 15 cm, jež byla zdobena reliéfními obrazy znázorňujícími především náboženské, měšťanské a heraldické motivy. Nálezy komorových kachlí známe z našeho území od konce 13. století, jejich masový výskyt na hradech, v kláštřích a ve městech však zaznamenáváme až v 15. století. Pravděpodobně již v době husitských válek, kam datujeme také náš artefakt, představovala kachlová kamna běžnou součástí vybavení jihlavských domů, jež od druhé poloviny 14. století postupně nahrazovala ve vytápění obytných prostor jednoduché pece. Těleso kamen se skládalo obvykle ze tří částí, přičemž spodní část tvořila cihlová podezdívka, na které spočívalo vlastní otopné zařízení v podobě soklu zakončovaného tzv. římsovými kachli, a nakonec byl přistavěn nástavec tvořený velkými honosnými kachli s architektonickými motivy. Kachle s drakem se s největší pravděpodobností nacházely ve spodní části soklu, horní pohledové části kamen byly vyhrazeny důležitějším obrazům, tedy náboženským a heraldickým motivům.

Draka zpodobňovali středověcí umělci jako symbol Satana nebo také obecně jako zla. Název bájného zvířete je odvozen od latinského slova draco, které označovalo jak „klasického“ draka známého z pohádek, tak i okřídleného hada. Každopádně šlo o mytologické dvounohé okřídlené zvíře s dlouhým ocasem a vyplazeným jazykem, který někdy doprovázejí plameny coby symboly pekla. Náš drak ovšem působí subtilním a řekl bych až roztomilým dojmem, na hlavě mu vlají uši nebo rohy, dlouhý jazyk má ukončen zvláštním trojlístem (plameny?), na hřbetě jsou jen nepatrně naznačena malá netopýří křídla a nohy má ukončené kozími paznehty. Jen ten dlouhý ocas zakončený jedovatým trnem budí respekt. Celkově by člověk řekl, že má před sebou domácího mazlíčka na hraní, nikoliv strašlivého netvora symbolizujícího samotné zlo, které mělo být poraženo. Do boje proti drakovi byl v rámci středověké křesťanské kultury nasazován především archanděl Michael nebo sv. Jiří, který obludu poráží z koňského sedla dlouhým kopím. I v archeologických sbírkách jihlavského muzea se nacházejí tyto náboženské motivy: 1. čelní stěna obdélného komorového kachle s archandělem Michaelem zasazeným do gotického lomeného oblouku s kopím vraženým do tlamy hadovitého draka (obr. 3), který původně zdobil kachlová kamna telčského zámku; 2. část komorového obdélného kachle se sv. Jiřím na koni, jenž byl objeven v létě roku 2016 na parcele domu č. 36 v ulici Na Můstku v Telči.

Výkop pro kanalizaci, který na jaře roku 1991 protal středověkou odpadní jímkou (obr. 4), vynesl na světlo boží kromě draka i další unikátní poklad. Jednalo se o podobný komorový kachel malého formátu s poměrně vzácným vyobrazením falešného mnicha v podobě vlka, který káže husám nebo jeřábům symbolizujícím důvěřivé stádo věřících (obr. 2). Kromě jihlavského nálezů je znám pravděpodobně jen jeden podobný výjev na kachli, který pochází z archeologického výzkumu sklípku pod jižním křídlem Pražského hradu v roce 1938. Na základě ikonologického rozboru našeho předního medievisty Zdeňka Smetánky můžeme vyobrazení interpretovat jako falešného proroka v mnišské kutně, který káže bludy drůbežímu stádu a tím mu přeneseně krade duši (husa v kápi). Na rozdíl od moderní doby byl vlk běžnou součástí středověké fauny a také součástí velmi silně negativně vnímanou. Vlk totiž vzbuzuje obavy, loupe, vraždí pokojné domácí zvířectvo a přeneseně snad i svádí na scestí v duchovním smyslu slova. Vzhledem k místu nálezů v blízkosti bývalého dominikánského kláštera v Křížové ulici je zajímavý jeden příklad uváděný v husitském manifestu z roku 1431, kdy je nejmenovaný dominikánský inkvizitor charakterizován slovy „dělá to jako vlk“. Motiv má původ v Matoušově

Obr. 1: Jihlava – Dominikánská ulice, komorový kachel s motivem draka na štítu, kresba E. Šámalová-Bílková, úprava M. Horáková.

Obr. 2: Jihlava – Dominikánská ulice, komorový kachel s motivem vlka kázajícího husám, kresba E. Šámalová-Bílková, úprava M. Horáková.

Obr. 3: Telč – zámek, čelní stěna komorového kachle s motivem archanděla Michaela zabíjejícího draka, kresba E. Šámalová-Bílková, úprava M. Horáková.

Obr. 4: Jihlava – Dominikánská ulice, květen 1991, zleva Z. Jaroš, Z. Měřinský, D. Zimola, exkavaci provádí J. Macháček, foto J. Kourková.

evangeliu, kde je vlk vykreslen jako falešný prorok, který ve 14. a hlavně v 15. století symbolizuje heretika neboli osobu, která nežije podle náboženských příkazů a svádí k nepravostem i ostatní. I tento kachel byl pravděpodobně původně ve 2. polovině 14. století zasazen do spodních partií soklu kachlových kamen v některém z domů v Křížové nebo Komenského ulici. Dnes jsou všechny výše popisované kachle vystaveny v expozici Gotická Jihlava v Muzeu Vysočiny Jihlava na Masarykově náměstí č. 57/58.

Prof. PhDr. Zdeněk Měřínský, CSc. (16. 1. 1948 – 9. 9. 2016) pocházel z Jihlavy, vystudoval zde gymnázium a i po odchodu do Brna začátkem sedmdesátých let 20. století Jihlavu často navštěvoval, především svou matku, která bydlela v krásném rodinném domě s vyhlídkou na středověkou Jihlavu v ulici Hany Kvapilové na Brtnickém předměstí. V době archeologického výzkumu na stavbě Horáckého divadla počátkem devadesátých let 20. století ještě přitahoval pozornost svým poněkud extravagantním zjevem. Několikrát se mi svěřoval, jak mu vadí výtky jeho matky, která ho nutila nechat si ostříhat dlouhé vlasy (nosil tehdy tzv. culík) a dlouhé nehty. Nechtěl tehdy v ulici Hany Kvapilové bydlet a několikrát přespal v malé místnosti pro brigádníky v Divadelní ulici, kterou nám zapůjčovalo Horácké divadlo. Jihlavu měl rád až do konce života, i když po výstavbě City Parku v roce 2007, který mu zakrýval výhled na město, už k nám nechtěl příliš jezdit.

Jméno Zdeňka Měřínského je nicméně spjato především se systematickým archeologickým výzkumem hradu Rokštejna u Brtnice (k. ú. Panská Lhota) zkoumaného pod jeho vedením kromě roku 1997 každé léto od roku 1981 až do osudného roku 2016. Aktivně pracoval na odkrývání tajemství malebné zříceniny hradu, který byl postaven ve druhé polovině 13. století a zanikl během neklidného 15. století, po celá osmdesátá a devadesátá léta 20. století. Po jmenování profesorem v roce 2000 tehdejším prezidentem Václavem Havlem dále vedl výzkum hradu, i když terénní část výzkumu přenechával mladším kolegům. Sám se věnoval budování vědecké základny v bývalém statku v Panské Lhotě a dohlížení na rekonstrukci hradu, kterou provádělo město Brtnice v první dekádě 21. století. V začátcích výzkumu hradu, v 80. letech a na počátku 90. let 20. století, mohli turisté navštěvující malebnou zříceninu spatřit začátkem léta na louce pod hradem obří vojenský stan, který sloužil jako ubytovna pro brigádníky. Tady každé ráno Zdeněk Měřínský – velký milovník militárie a všeho vojenského, přezdívaný „Velitel“ – zahajoval pracovní den budíčkem v podobě hlasitého pouštění své oblíbené písně *Zubatá, zubatá...* Pražského výběru. „Zubatá“ si pro něj přišla v jeho oblíbené Panské Lhotě dne 9. 9. 2016, kde trávil konec léta se svou životní družkou Evou Zumpfe. Čest jeho památce.

David Zimola

Přenosný hasicí přístroj Fokostop

Před pár měsíci se všichni zaměstnanci našeho muzea zúčastnili školení požární ochrany. Zkouším zalovit v paměti a vybatvit si, kolik v ní zůstalo jasných instrukcí o tom, jak se chovat co nejméně rizikově v případě krize, tedy když hoří. Hasit! Podle rad školitele stačí odjistit pojistku hasicího přístroje a po stisknutí spouštěcí páky zlikvidovat krutého nepřítele dřívě, než zesílí. A tak hasicí přístroje tiše strážejí nejenom naše depozitáře, chodby, dílny, ale jeden postarší exponát se stal i součástí muzejní sbírky.

Je jím přenosný hasicí přístroj Fokostop, který má tvar opakovací pistole, do níž se zasouval kovový váleček – patrona – naplněný uhlíčanem sodným Na_2CO_3 . Na zadní straně byl váleček opatřen kapslí a naplněn malým množstvím střelného prachu. Stisknutím kohoutku pistole se inicioval výbuch střelného prachu. Tlakem vzniklých plynů se vypudil hasicí prášek ve směru namířené pistole, podle údajů výrobce pokryl plochu asi 4 m². V období 1918–1939 se u nás objevila celá řada nových výrobců a distributorů hasicích přístrojů. Mezi jeden z nejvýznamnějších patřila i ocelárna a slévárna v Brně Fokostop.

A přidám něco z hasičské historie. Než se objevily první hasicí přístroje, byla po staletí pro uhašení ohně používána jen voda, transportovaná k ohni v různých nádobách – bývaly to dřevěné putny, kožená vědra či slaměné koše. Hasilo se většinou dvojitým řetězovým způsobem. Jedna řada si předávala nádoby plné vody a druhá prázdné zpět k naplnění. Teprve 19.

století přineslo významný pokrok. Začínající technická revoluce a vynález parního stroje ovlivnily rozvoj hasičské techniky. Londýnští konstruktéři roku 1829 sestrojili první parní stříkačku a ve Francii byl roku 1864 vynalezen první hasicí přístroj s vnitřním přetlakem. Pod názvem „extinktéř“ byl velmi brzy uveden do praxe. Tyto přístroje zpočátku postrádaly český výraz, označovaly se jako „uhasínače“ nebo „hasidla“. Teprve od roku 1905 se v české hasičské literatuře začal používat název „ruční přístroj ku hašení ohně“, který se později ustálil na výrazu „ruční hasicí přístroj“.

Ingrid Kotenová

Kabelka Ji-7/A/1632

Historie je prý učitelkou života. Jak se dá všelijak ohnout, kroutit, přepsat či popřít víme mnozí nejen z dějepisu socialistického školství, ale úplnou jistotu nemáme určité ani dnes, nestačí spousta otevřených informačních zdrojů, jasný úsudek či určitý stupeň IQ, a to už ani nemluvíme o selském rozumu.

Proto mám ráda příběhy konkrétních lidí nebo věcí. Jdou často velmi, velmi hluboko, až dovnitř člověčího nitra. Příležitostí setkat se s něčím takovým je právě v muzeu dost a jistě je tu zdroj nevyčerpatelný. Někdy přináší výsledek dlouhé a složité vědecké bádání, někdy je to náhoda.

Kdysi přišla jedna starší dáma a pozvala mě k sobě domů, abych si vytipovala věci, které by mohly být vhodné pro muzejní sbírky. Paní byla úžasná, daleko za osmdesátkou, ale elánu v ní bylo možná víc než tenkrát ve mně. Poslouchala jsem její vyprávění o životě, o mládí, zaměstnání, koníčcích a hlavně o cestách téměř po všech koutech světa, však také velké vitríny v pokoji byly plné suvenýrů, o nichž by dovedla vyprávět ještě další hodiny. Také vyprávěla o tom, jak v Kostelci založila ženský fotbalový tým. Na několika předmětech jsme se dohodly, že je do muzea dopraví někdo z rodiny „až po“, několik jsem jich odnesla hned. Byla mezi nimi i kabelka. Pestrá gobelínová výšivka exotických ptáků tvořila dvě hlavní plochy, boky, dno a ucho bylo z kůže a zavírání na plasticky zdobenou sponu.

Výšivku vytvořila po válce sama, byl to její koníček, později věnovala i bytové dekorace a rozměrné zasklené obrazy tvořené touto technikou. Výšivku do podoby kabelky pak dotvořil jihlavský brašnář Karel Veselý, jehož paní osobně znala. Ten Karel Veselý, který byl v roce 1949 zatčen za šíření letáků a špionáž a odsouzen později za velezradu, špionáž a pokus o vraždu. Pokusy o zmírnění trestu i žádosti o milost k samotnému generálu Čepičkovi neměly kýžený výsledek, a tak byl spolu s dalšími dvěma muži 17. června 1950 v Jihlavě popraven.

Kdykoli vezmu tuto kabelku do ruky, vidím před sebou vitální dámu, příjemnou a vstřícnou, která odešla v devadesáti letech. A potom muže bez konkrétní podoby, třiatřicetiletého tátu dvou malých holčiček, který byl jedním z asi 227 popravených z politických důvodů.

Ti dva se spolu minimálně dvakrát setkali, svými rukama pracovali na jedné věci, která tu je dodneška. A teď se jí mohu dotýkat já a ona ke mně svým způsobem mluví. Těhle řeči pokud porozumíme, můžeme se něco naučit. Bylo by krásné, kdyby i tohle mohli návštěvníci muzea co nejlíc vnímat.

Sylva Pospíchalová

fotbalistky v Kostelci

Jaro je tu

Známa pranostika říká: „Na svatého Řehoře, čáp letí přes moře, žába hubu otevře, líný sedlák, který neoře“. Jistě, lidová rčení je třeba brát s rezervou. Nicméně první závan jara je tu a s ním i někteří tažní ptáci.

Stěhování ptáků fascinuje lidi odedávna. Není proto divu, že data přiletu a odletu ptačích poutníků jsou po léta pečlivě zaznamenávána. První zoolog našeho muzea Bedřich Slavík sestavil kdysi na základě svých zkušeností z 60. a 70. let minulého století přehled přiletu některých ptáků na Českomoravskou vrchovinu.

Foto: Pavel Bezděčka, MVJ

Již na konci února se v té době objevovali skřivan polní a špaček obecný. Na začátku března přilétali čejka chocholatá, drozd zpěvný, holub hřivnáč a volavka popelavá. V polovině března následovali průtažná linduška luční, konipas bílý, konipas horský, skřivan lesní, ravec chechtavý, poštolka obecná a holub doupňák. Na konci března přibývali červinka obecná, pěvuška modrá, budníček menší, bramborníček černohlavý, krutihlav obecný a rehek domácí. V první polovině dubna se vraceli vlaštovka obecná, čáp bílý, pěnice pokřovní, zvonohlík zahradní, budníček větší, linduška luční, ostříž lesní, pěnice slavíková, bělořit šedý a rehek zahradní. V druhé polovině dubna přilétali pěnice popelavá, jiříčka obecná, pěnice černohlavá a průtažný lejsek černohlavý. Na konci dubna se objevovali hrdlička divoká, rákosník obecný, velký a menší, srnád zahradní, bukáček malý a protažovala linduška úhorní. A konečně na počátku května se do našeho kraje vraceli i rorýs obecný, žluva hajní, křepelka polní, chřástal polní, tuhýk obecný, lejsek šedý, sedmihlásek hajní, rákosník zpěvný a protažovala pěnice vlašská.

Není bez zajímavosti porovnat tyto dnes již historické údaje s novodobými daty, která shromažďuje a zpracovává Česká společnost ornitologická (<http://www.cso.cz>) pro celé území naší republiky. Dozvíme se například, že letos na svatého Řehoře, tedy 13. března, u nás bylo obsazeno již 34 hnízd čápů bílých. Z databáze projektu *Jaro ožívá* dále zjistíme, že k 27. březnu 2017 bylo na území České republiky zaznamenáno 96 pozorování čápa bílého, z toho tři v Kraji Vysočina.

Mezinárodní projekt *Jaro ožívá*, jehož hlavním cílem je aktivně zapojit děti do ochrany ptáků a jiných živočichů, vznikl v roce 2006 v Evropě a rychle se rozšířil i do střední Asie a Afriky. Jeho účastníci, k nimž patří nejen děti, ale i jejich rodiny a učitelé, zasílají svá první pozorování pěti snadno rozeznatelných druhů: vlaštovky obecné, čápa bílého, kukačky obecné, rorýse obecného a vlhy pestré na stránky www.springalive.net. Zde pak z těchto pozorování vzniká aktuální mapa každoroční cesty stěhovavých ptáků. V České republice je organizátorem projektu Česká společnost ornitologická. Bližší informace najdou zájemci na stránkách <http://www.springalive.net/cs-cz/springalive/about-spring-alive-9> a http://www.springalive.net/cs-cz/spring_teachers (vše v českém jazyce).

Klára Bezděčková

Poparka třířadá

V 2. čísle minulého ročníku (2016) jsem čtenáře seznámil s jedním z našich nejvzácnějších mechorostů, s bažiníkem kostrbatým. V neděli 12. března 2017 skončila v našem muzeu

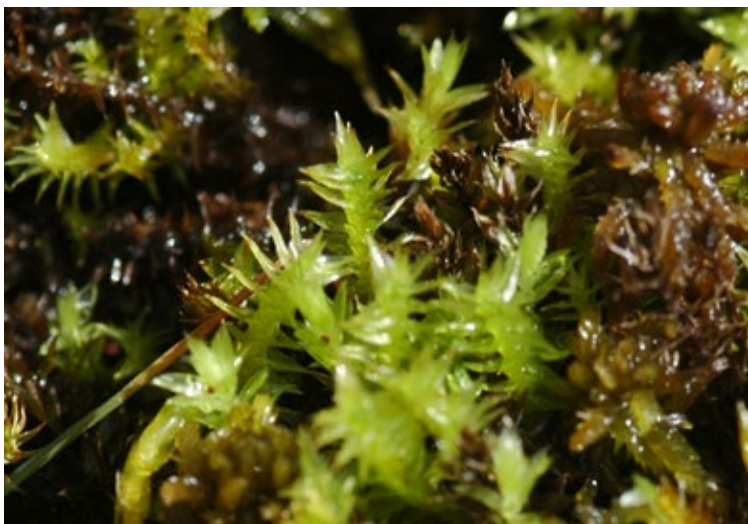

Foto: Jiří Juříčka, MVJ

úspěšná výstava věnována právě mechorostům, proto chci čtenářům představit možná ještě vzácnějšího zástupce této starobylé skupiny organismů. Stejně jako bažiník kostrbatý, je poparka třířadá (*Meesia triquetra*) zástupcem takzvaným hnědých mechů a spolu s bažiníkem je diagnostickým druhem slatinišť, což jsou rašeliniště, která jsou oproti jiným typům rašelinišť bohatší na minerální prvky vápník a hořčík.

Poparka je drobný mech výšky maximálně 10 cm, který je díky svým trojbokým lodyhám a trojřadému olistění relativně dobře rozpoznatelný. Přesto je pro její nalezení nutné padnout na kolena, samozřejmě do mokrého a čvachtavého rašeliniště, a s očima přišpendlenými k povrchu slídit a slídit. Chcete-li jej ale najít, musíte si dobře rozmyslet místo hledání, neboť poparka se v současnosti v České republice vyskytuje pouze na čtyřech (!!!) lokalitách. I proto patří ke kriticky ohroženým a zákonem chráněným druhům. Jediná lokalita, která neleží v Kraji Vysočina, je v sousedství rybníka Svět u Třeboně. Zbylá místa patří mezi nejvzácnější rašeliniště Českomoravské vrchoviny. Zatímco na Loukách u Černého lesa nedaleko zámku ve Žďáru nad Sázavou je rostlinek poparky docela málo, na Šimanovském rašeliništi je jí krapet více. Nejbohatší lokalitou je ale bezesporu rašeliniště Chvojnov ležící mezi obcemi Dušejov a Milíčov také na Jihlavsku. Poparka zde byla prvně nalezena během výzkumů v 60. letech 20. století, které zde prováděli slovní brněnští

experti na rašeliniště, manželé Rybníčkoví. Poté ji odsud znal botanik Muzea Vysočiny Jihlava Ivan Růžička, který v poslední možné chvíli zabránil úplnému zničení tohoto přírodního klenotu Vysočiny v 80. letech. Celá lokalita byla určena k odvodnění a zorání v rámci tak zvaných náhradních rekultivací za území zničená těžbou hnědého uhlí v severních Čechách. Podle pamětníků se zde téměř podařilo utopit bagr, na zničené části se asi jednou zaselo a snad i sklídilo obilí, nejcennější část se ale podařilo z odvodňovacích prací vyjmout. Bohužel rašeliniště a jeho vodní režim bylo i tak narušeno a následoval zde prudký rozvoj porostů rákosu a náletových dřevin. Až na konci go. let byla zahájena ochranná péče, která postupně rok od roku odkrývala další metry cenných porostů tak, aby botanici mohli

zajásat nad znovunalezením bohaté populace poparky. V posledních letech pak díky projektu na revitalizaci rašelinišť byla realizovaná obnova téměř celé plochy chráněného území. Přestože bažiník kostřbatý již na lokalitě od 60. let nebyl nalezen, pro jiné vzácné druhy rostlin ale i živočichů se jedná o jedno z nejdůležitějších stanovišť v rámci Českomoravské vrchoviny. Ale abychom se vrátili zpět k poparce. Na světě se vyskytuje na obou polokoulích. Na té jižní v Austrálii a na Nové Guinei, na severní pak v severní Euroasii, Severní Americe a v Grónsku. Ve střední Evropě je velmi vzácná a mluvíme o ní jako o glaciálním reliktu, tedy druhu, který přežil poledovou dobu ve specifických biotopech, v tomto případě na rašeliništích. Přejme si, aby i nadále zůstala součástí flóry Kraje Vysočina.

Jiří Juříčka

Fascinující banánovka

Několik let jsem rozpůlená. Nevadí to, naopak bych řekla, že jsem tím faktem donucená orientovat se v odlišných oborech a metodách a tím je sníženo riziko profesní slepoty, které po více než dvaceti letech v muzeu může hrozit.

Oddělení společenskovedné a archeologické, na nichž působím, se ve spoustě aktivit velmi liší, například ve způsobu získávání, přesnosti datace, materiálech, metodách zpracování, odlišná je částečně i evidence a dokumentace sbírek. Ale jedno mají obě oddělení společné, a to nepostradatelnost takové banální záležitosti – banánové bedny. Obyčejná věc, se kterou se běžně setkávají milióny lidí, každý si ji umí (dokonce bez rozdílu věku!) představit. Prostě kus jednoduše secvakaného papundeklu, ale bez ní bychom se tu neobešli. Má totiž úžasné vlastnosti – stále stejný tvar, rozměry, dostatečnou nosnost, odolnost. Dobře se s ní manipuluje, snadno se označuje. Také je docela bezpečná jak pro momentální obsah, tak pro okolí, když se o ni zakopne, málokdy způsobí nějaké zranění. Nemusí se nikde vykazovat ani evidovat, neb je zdarma.

Tento souhrn vlastností ji předurčuje k rozmanitému využití. Je bezvadná pro stěhování – stěhuje-li se depozitář, a to je v muzeu nikdy nekončící příběh, obsah se opatrně přesune do beden, ty se popíší čísly a písmeny sbírkových skupin. Po přesunu pak není větších problémů s orientací a dalším umisťováním. Při ukládání pojme množství papíru, který zase uchovává údaje, jež by se mohly někdy hodit. V depozitářích pak krabice zajišťují dobrou ochranu předmětů, které si samy nedokáží udržet potřebný prostor, například klobouky nebo boty a dobře se do nich ukládají věci, které čekají na zpracování a uložení na stálé místo. Na archeologii je banánovka královnou obalů, dosud se nic lepšího neobjevilo. Je vyzkoušená, vydrží, snadno se nahradí celá nebo jen jedna část – jen se musí dát pozor, aby výřezy pro uchopení byly stejné u dna i u víka. Neformálně se užívá i jako měrná jednotka, výsledný objem výzkumu může být třeba „6 banánovek“. Nejlepším důkazem výše uvedeného budiž příprava prostor a regálů v novém depozitáři v Heleníně: rozteče polic se naplánovaly tak, aby pojaly maximum beden pouze s potřebným manipulačním prostorem, takže se dopře-

du vědělo, že jeden regál s danou nosností a maximální přípustnou výškou pro manipulaci bez zdvižného vozíku pojme 21 banánových beden. S přimhouřením oka se mohlo směle pokračovat v násobení a dalších matematických úkonech, až se dospělo k celkové kapacitě depozitářních prostor, k úžasnému číslu – cca 3500 banánových beden. To číslo se tehdy zdálo omračující a výhled naplnění celé prostorové kapacity tonul v mlze daleké budoucnosti někde kolem poloviny 21. století. Nicméně po pouhých třech letech tam už bydlí téměř tisícovka beden plus další předměty větších rozměrů, a tak se zdá, že otázka nedostatku depozitářních prostor stejně zase vyvstane.

Ale zpět k banánové bedně. Z různých povinných záznamů jsem namátkou vybrala následující údaje: v bedně č. 66 je celkem 853 kusů (střepů, želez, kostí...), v č. 70 dokonce 1390! V další bedně 2 nádoby a pak 15 sáčků strusky. Prostým výpočtem dojdou k tomu, že tedy v jedné z nich je průměrně 565 položek. Co jsem to vlastně spočítala? Výsledek matematicky správný, nicméně nevypovídá vůbec o ničem. Snad mě omlouvá současné období. Fascinující období bilancí a výhledů, shromažďování údajů a výpočtů. Všechna muzejní oddělení bez rozdílu počítají, vyplňují a hlásí. Nemálo času a úsilí nám zabere dobrat se toho správného údaje, který se do tabulky vloží. Nejen proto, že jsme poctiví, ale i proto, že je lze kontrolovat a navíc budou mít jistě i nějaký vyšší, nám zatím neznámý smysl.

A pak mě pořád fascinuje ta banánovka, kterou stejnou pamatují z doby svého dětství, a to už je hodně dávno. Pravda, bylo jich poskrovnu, ale už tehdy na ně fascinovaně hleděly stovky očí ve frontě s otázkou, zda na ně něco zbudě. Banánovka, která se dá využít pro nekonečné množství více i méně důležitých věcí. V muzeu, doma, ve škole, školce, v garážích, na půdách, ve skladech, v kůlnách, při shromažďování pomoci postiženým povodněmi, hladem, válkou, chudobou, pro transport přes ulici nebo přes chodbu nebo napříč kontinentem. To je báječná věc, taková banánová bedna. A je neuvěřitelné, že je ještě pořád zadarmo! Fascinující.

Sylva Pospíchalová

Foto: Sylva Pospíchalová, MVJ

Foto: Pavel Bezděčka, MVJ

Prostorové problémy telčské pobočky muzea

Telčská pobočka Muzea Vysočiny Jihlava patří k nejstarším muzeím na Moravě; již dlouhou dobu sídlí v prostorách telčského zámku. Národní památkový ústav, který je majitelem objektu, se však rozhodl k rozsáhlé rekonstrukci zámku a pro prostory, v kterých momentálně muzeum sídlí, plánuje vlastní – nové – využití. Muzeum tak musí do konce roku 2018 najít nové sídlo, které by mu umožnilo plnit všechny funkce, které muzeum podle zákona i podle logiky a očekávání návštěvníků, plnit musí.

Domov seniorů. Foto: Karel Malý, MVJ

Hledání nových prostor začalo bezprostředně po oficiálním oznámení o nutnosti stávající místnosti opustit. Jednání s NPÚ o možné existenci muzea na zámku (i v jiných než stávajících prostorách), nebyla úspěšná. Další ověřovanou možností bylo využití části objektů, které v centru města vlastní Masarykova univerzita – ty se ale zatím ukazují jako příliš malé a finančně náročné.

Velikostí příznivé expoziční, výstavní i provozní místnosti by bylo teoreticky možné získat v objektech Panského dvora v Telči. Po několika jednáních s majiteli objektu o upřesnění technických a organizačních možností i požadavcích muzea čekáme nyní na oficiální, byť i jen předběžnou finanční a technickou nabídku.

Město Telč nabídlo k možnému využití pro potřeby muzea objekty současného Domova seniorů, jehož klienti se mají v roce 2018 stěhovat do novostavby. Jedná se o dostatečně velké (spíše až příliš velké) prostory ve stavebně-historicky velmi zajímavém, památkově chráněném objektu. Zásadním problémem (mimo nutnosti provést stavební adaptace) je ale nevhodná poloha objektu – zcela mimo turisty navštěvované centrum města.

V současné době poslední ověřovanou možností je využití bývalé židovské synagogy. Dům má výhodnou polohu v centru města, pro potřeby muzea by byl velikostí i dispozičním řešením (po menších úpravách) velmi vhodný. Problémem zůstává nutnost provedení stavebních oprav a adaptací, resp. získání finančních prostředků na jejich provedení.

Hledání nového sídla pro telčskou pobočku bylo a je velmi intenzivní, účastní se ho zástupci muzea, krajského úřadu, političtí představitelé kraje, města, muzejního spolku a řada dalších institucí i jednotlivců. Můžeme jen doufat v úspěšný výsledek této snahy – i když je velmi pravděpodobné, že konečný výběr prostor bude kompromisem mezi potřebami muzea a finančními možnostmi. Zároveň je jisté, že jakékoli stěhování muzea bude proces dlouhodobý a finančně i pracovní velmi náročný, jehož „konec“ zatím můžeme pouze tušit.

Karel Malý

Synagoga. Foto: Karel Malý, MVJ

Rekonstrukce hradu Roštejn – přípravy a zahájení

Již v dubnu 2017 bude zahájena dlouhodobě připravovaná památková obnova Roštejna v rámci projektu financovaného z programu IROP, který nese název „Hrad Roštejn – zpřístupnění nových expozic“. Celý proces úprav hradu bude probíhat několik let s předpokládaným koncem prací v letech 2020/21. Návštěvníci ovšem nebudou o oblíbenou turistickou atrakci uprostřed Jihlavských vrchů ochuzeni, neboť práce budou probíhat za částečného provozu hradu a návštěvníci tak budou moci být součástí obnovy této památky. Jako první přichází na řadu v roce 2017 hradní ochozy, kaple a cenný Botanický sál, kde se již v červnu 2018 mohou malí i velcí těšit na novou expozici věnovanou přírodě, lovectví a myslivosti. V letošním roce bude tedy možné vystoupat do věže a zároveň zhlédnout interiéry na tzv. trase A – zařízené hradní pokoje s ukázkou dobového bydlení a místních řemesel. I jejich podoba bude do budoucna upravena, hlavní okruh A proto bude uzavřen po celý rok 2018 a na jeho znovuotevření se očekává před hlavní turistickou sezonou roku 2019. Celkově budou všechny práce spojené s obnovou hradu stát zhruba 58 mil Kč, které do budoucna přinesou nejen zcela novou podobu návštěvnických okruhů, ale zejména pomohou vrátit hradu jeho poslední hodnotnou historickou podobu z doby, kdy sloužil jako lovecké sídlo rodiny Podstatzky-Lichtenstein.

O podobě nových expozic bychom rádi napsali do budoucna samostatný článek, nyní krátce k tomu, co celému projektu předcházelo. V prvé řadě bylo v zimě 2015/2016 nutné vytvořit předstihové průzkumy, především stavebně – technického, stavebně – historického a restaurátorského charakteru. Dále byla zpracována žádost, jejíž nedílnou součástí byly i dva balíky projektových dokumentací, samostatně jak pro stavební, tak pro expoziční část. Celá příprava žádosti byla realizována ve spolupráci Krajského úřadu Kraje Vysočina (odborů správy majetku a kultury, památkové péče a cestovního ruchu) a Muzea Vysočiny Jihlava. Již na podzim 2016 pak probíhaly první viditelné práce, které spočívaly v dendrologických zásazích v okolí hradu a přípravě prostor pro budoucí rekonstrukci. V zimních měsících byly zahájeny také stěhovací práce, které

měly za cíl připravit prostory pro nástup zhotovitelé firmy – došlo proto na velké vyklízení hradu, přesuny sbírkových předmětů, apod. V tuto chvíli probíhají, nebo jsou již ukončeny současně na restaurátory a stavební firmu.

Na hradě tedy brzy začne čínorodý ruch, který však neznamená zákaz vstupu návštěvníkům, ti se naopak dle možností budou moci těšit na většinu pravidelných akcí, stejně jako na mimořádnou možnost navštívit vlastní rekonstruované prostory. Nezbyvá než doufat, že se obnova povede podle představ a že se Roštejn stane pro návštěvníky ještě atraktivnějším než doposud. O tom, jak se rekonstrukce vyvíjí, chceme do budoucna pravidelně informovat i prostřednictvím časopisu Museum Factum.

Kateřina a Josef Rozinkovi

Restaurátor Jakub Kándl při pořizování sond v omítkách

Vyklízení hradu

Publikační činnost v roce 2016

Publikační činnost pracovníků Muzea Vysočiny Jihlava

V následujícím přehledu jsou shromážděny odborné a populárně naučné práce zaměstnanců našeho muzea (včetně všech příspěvků do Museum Factum) publikované v roce 2015. Sestavil Pavel Bezděčka.

- Bezděčka P. 2016: Stručný nástin mravenčích poměrů širšího Olomoucka se zvláštním zřetelem k myrmekofauně devonských vápenců u Grygova, Hněvotína a Čelechovic na Hané. – Pp. 6–8 in Mazalová M. & Kuras T.: Blanokřídli v Českých zemích a na Slovensku 12. setkání, Sborník abstraktů z konference konané ve dnech 10. až 12. června 2016 v Horce nad Moravou, 28 pp.
- Bezděčka P. 2016: Otakárek fenýklový. – Příbyslavský čtvrtletník, 15, 1–2: 26–27.
- Bezděčka P. 2016: Co nevíte o hraboších, 3. část. – Příbyslavský čtvrtletník, 15, 1–2: 29.
- Bezděčka P. 2016: Jak hmyz přežije krutou zimu? – Příbyslavský čtvrtletník, 15, 3–4: 35–36.
- Bezděčka P. 2016: Editorial – Den navíc. – Museum Factum, 6, 1: 2.
- Bezděčka P. 2016: Nonsense aneb smysl hledám v nesmyslu. – Museum Factum, 6, 1: 4.
- Bezděčka P. 2016: Publikační činnost pracovníků Muzea Vysočiny Jihlava v roce 2015. – Museum Factum, 6, 1: 9–10.
- Bezděčka P. 2016: Editorial – Chvála podzimu. – Museum Factum, 6, 3: 2.
- Bezděčka P. 2016: Tropy v Jihlavě. – Museum Factum, 6, 3: 3.
- Bezděčka P. 2016: Photographia natura 2016. – Museum Factum, 6, 3: 4.
- Bezděčka P. 2016: Co je červená kniha. – Museum Factum, 6, 3: 11.
- Bezděčka P. 2016: Editorial – Koho to zajímá? – Museum Factum, 6, 4: 2.
- Bezděčka P. 2016: Voda v proměnách. – Museum Factum, 6, 4: 3.
- Bezděčka P. 2016: Photographia natura 2017 – vyhlášení tématu – Museum Factum, 6, 4: 3.
- Bezděčka P. 2016: Výsledky soutěže Photographia natura 2016. – Museum Factum, 6, 4: 7.
- Bezděčková K. 2016: Jaro v modrém. – Příbyslavský čtvrtletník, 15, 1–2: 28.
- Bezděčková K. 2016: Prase divoké *Sus scrofa* – Příbyslavský čtvrtletník, 15, 3–4: 37.
- Bezděčková K. 2016: Seznam mravenců Kraje Vysočina. – Pp. 9 in Mazalová M. & Kuras T.: Blanokřídli v Českých zemích a na Slovensku 12. setkání, Sborník abstraktů z konference konané ve dnech 10. až 12. června 2016 v Horce nad Moravou, 28 pp.
- Bezděčková K. 2016: Zoologické dny 2016. – Museum Factum, 6, 1: 6.
- Bezděčková K. 2016: Přírodní rozmanitost a ochrana přírody na Vysočině. – Museum Factum, 6, 1: 6.
- Bezděčková K. 2016: Do seznamu mravenců Českomoravské vrchoviny přibyl druh. – Museum Factum, 6, 1: 9.
- Bezděčková K. 2016: Modré období. – Museum Factum, 6, 1: 11.
- Bezděčková K. 2016: Zoologické postřehy od Indického oceánu. – Museum Factum, 6, 2: 7.
- Bezděčková K. 2016: Blanokřídli v českých zemích a na Slovensku. – Museum Factum, 6, 2: 9.
- Bezděčková K. 2016: Návštěva norského myrmekologa. – Museum Factum, 6, 2: 9.
- Bezděčková K. 2016: Zoologický seminář asociace muzeí a galerií. – Museum Factum, 6, 3: 6.
- Bezděčková K. 2016: Top exponát – jelen lesní (*Cervus elaphus*). – Museum Factum, 6, 3: 8.
- Bezděčková K. 2016: Návštěva u Jezerní dámy. – Museum Factum, 6, 4: 5.
- Bezděčková K. & Bezděčka P. 2016: Dlouhodobé změny spole-
- čenstev mravenců hadcové stepi u Mohelna. Pp. 34. – In: Bryja J., Sedláček F. & Fuchs R. (Eds.): Zoologické dny České Budějovice 2016. Sborník abstraktů z konference 11.–12. února 2016. Bezděčková K. & Bezděčka P. 2016: Zajímavé nálezy mravenců (Hymenoptera: Formicidae) z České republiky. Interesting records of ants (Hymenoptera: Formicidae) from the Czech Republic. – Acta Rerum Naturalium, 19: 23–25.
- Kvamme T., **Bezděčková K. & Bezděčka P.** 2016: Interesting records of ants and *Lasius alienus* (Förster, 1850) (Hymenoptera, Formicidae) presented new to Norway. – Norwegian Journal of Entomology, 63: 159–163.
- Čermáková S. 2016: Havel Havel. – Museum Factum, 3: 7.
- Gonda R. 2016: Československá úloha při formování mezinárodních brigád ve Španělsku. Organizace náboru a vysílání dobrovolníků. – Dějiny a současnost, 8: 14–16.
- Gonda R. 2016: Antifašista Čeněk Teplý. – Západní Morava, 20: 76–87.
- Gonda R. 2016: Mezi Jihlavou a Texasem. – Museum Factum, 1: 7.
- Gonda R., Malý K. & Zimola D. 2016: Projekt „Historické využití krajiny Českomoravské vrchoviny“. – Museum Factum, 4: 10–11.
- Gonda R. 2016: Malované katalogy sbírek, přírodnin a smířčích kamenů od Viléma Richlého. – Museum Factum, 2: 7–8.
- Gonda R. 2016: Výstava jedinečné sbírky fotografií a předmětů z první světové války. – Museum Factum, 3: 4.
- Grycová-Benešová H. 2016: Křest knih v Telči. – Museum Factum, 1: 5.
- Grycová-Benešová H. 2016: Výstava v Telči: Václav Poppe (1901–1981). – Museum Factum, 3: 3.
- Grycová-Benešová H. 2016: 130 let telčského muzea. – Museum Factum, 4: 8.
- Havlíček J. 2016: Neznámý snímek z pohlednice. – Horáček, Obec Stříbrné Hory, červen 2016, 54.
- Havlíček J. 2016: Ing. Johann Höniger – horní podnikatel na Stříbrných Horách. – Horáček, Obec Stříbrné Hory, listopad 2016, 55.
- Hoch A. 2016: Archeologické výzkumy na Vysočině. – Museum Factum, 1: 2.
- Hoch A. 2016: Záhadné pochvy z Jihlavy. – Museum Factum, 3: 11.
- Hoch A. 2016: Pravěké Lhánice. – Museum Factum, 4: 9.
- Bartík J., **Hoch A. & Vokáč M.** 2016: Lengyel settlement within the built-up area of Moravské Budějovice. – In: Centenary of Jaroslav Palliardi's Neolithic and Aeneolithic
- Charvátová E. 2016: Houbařská výstava 2016. – Museum Factum, 3: 6.
- Juříčka J. 2016: Bažiník kostrbatý. – Museum Factum, 2: 9.
- Juříčka J. & Juříčková K. 2016: Vegetace a flóra PROlišinou Skleného (CHKO Žďárské vrchy). – Acta Rerum Naturalium, 19: 27–38.
- Juříčka J. 2016: Mechorosty – latimétrie mezi rostlinami. – Museum Factum, 4: 3.
- Kos M. 2016: Josef Kos: Obrazy. – Museum Factum, 2: 2.
- Kos M. 2016: Postenbrief, Alegorie věd a umění. – Museum Factum, 3: 9.
- Kos M. 2016: Kterak muzeum ke kolejnici přišlo. – Museum Factum, 4: 5.
- Kotenová I. 2016: Muzeum Vysočiny Jihlava se připojilo k evropskému projektu Daguerreobase. – Museum Factum, 1: 6.
- Kotenová I. 2016: Nové zvlhčovače. – Museum Factum, 3: 7.
- Kotenová I. 2016: CES on-line. – Museum Factum, 4: 8.
- Krutiš M. 2016: Středověké osídlení u Kežlic. – Zálesí, 53, srpen 2016: 24–25.
- Krutiš M. 2016: Za tajemstvím zaniklé středověké vesnice. – Museum Factum, 2: 6.
- Krutiš M. 2016: Středověké osídlení u Kežlic. – Museum Factum, 3: 10.
- Lajtkepová P. 2016: Petr Mirčev: Vidím atomy. – Museum factum, 2: 3.

- Malý K. 2016: Největší Čech. – Museum Factum, 2: 2.
- Malý K. 2016: Drahé kameny Českomoravské vrchoviny. – Museum Factum, 3: 2.
- Bajer A., Bíško R., Dejmal M., Hejhal P., Hrubý P., Lisá L., Machová B., **Malý K.**, Mazáčková J., Milo P., Plaček M., Šabatová K., Těsnohlídek J., **Zimola D.** & **Žahourková A.** 2016: Historická krajina Českomoravské vrchoviny. Osídlení od pravěku do sklonku středověku. – Katalog k výstavě, Muzeu Vysočiny Jihlava.
- Juráček J., Kvaček J., **Malý K.** & Svobodová M. 2016: Křídové uhelnaté jílovce u Vojnova Městce na Českomoravské vrchovině. – Acta Rerum Naturalium, 19: 7–14.
- Hrubý P., **Malý K.** & Milo K. 2016: Archeometalurgie a geofyzika středověkých areálů zaměřených na produkci drahých kovů. – Archeologia historica, 41, 2: 391–413.
- Matulová M. 2016: Třeštský legionář na cestě kolem světa. – Vlastivědný sborník Třeště a okolí, 1: 42–51.
- Matulová M. 2016: Mamí, co jsi mi koupila? – Museum Factum, 2: 3.
- Matulová M. 2016: František Novák bude vystavovat v muzeu. – Museum Factum, 4: 3.
- Matulová M. 2016: Betlémy v novém. – Museum Factum, 4: 8.
- Moržolová L. 2016: Melancholie severu. – Museum Factum, 1: 4.
- Moržolová L. 2016: Není hnízdo jako hnízdo. – Museum Factum, 1: 11.
- Moržolová L. 2016: Irena Wagnerová: Tribal drif / Nekonečné putování. – Museum Factum, 2: 4.
- Moržolová L. 2016: Muzejní noc 2016. – Museum Factum, 2: 5–6.
- Moržolová L. 2016: Z podhoubí. – Museum Factum, 3: 3.
- Moržolová L. 2016: Modré nadělení. – Museum Factum, 3: 11.
- Moržolová L. 2016: Zvíře v bytě v čase adventním. – Museum Factum, 4: 11.
- Nováková D. 2016: Betlém Marie Schwarzové z Jihlavy. – Museum Factum, 1: 7–8.
- Nováková D. 2016: Skleněné pohárky z dutého skla. – Museum Factum, 1: 8.
- Nováková D. 2016: Zájem o betlémy stále klesá. – Jihlavské listy 6. 12. 2016.
- Nováková D. 2016: V městské galerii uvidíme betlémské unikáty. – Telečské listy, listopad 2016.
- Nováková D. 2016: Zástěry jako součást oděvu od starého Egypta až dodnes. – Epoch Times, 31. 10. 2016.
- Oberreiterová D. 2016: Muzejní a galerijní noc 2016. – Museum Factum, 1: 2.
- Oberreiterová D. 2016: Vidět s úsměvem. – Museum Factum, 1: 7.
- Oberreiterová D. 2016: Makrosvěty aneb Příroda pod lupou. – Museum Factum, 2: 3.
- Pospíchalová S. 2016: Víc než nazí. – Museum Factum, 1: 5.
- Pospíchalová S. 2016: Příběh paneláku. – Museum Factum, 2: 8.
- Rozinková K. 2016: Roštějnský hodokvas. – Museum Factum, 2: 4.
- Rozinková K. & Rozinek J. 2016: Léto na hradě Roštejně. – Museum Factum, 3: 5.
- Zimola D. 2016: Výstavba města podle archeologických a písemných pramenů. In: Petrůjová J. & Škrdlová J. (eds.): 590 let jihlavské radnice, Jihlava, 9–21.
- Zimola D. 2016: Dolování na Jihlavsku. – Těžební stroje, 2: 24–27.
- Zimola D. 2016: 48. ročník mezinárodní konference Archeologie středověku – Archaeologia historica (19.–23. 9. 2016). – Museum Factum, 4: 4.
- Zimola D. 2016: Stříbrná Jihlava 2016. Mezinárodní konference k dějinám starého hornictví a hutnictví (6.–8. 10. 2016). – Museum Factum, 4: 6.

Velký výbuch

Po delším čase jsem se před napsáním závěrečného slova v chystaném čísle časopisu zajímala o různá významná výročí, která se budou připomínat v roce 2017, a narazila jsem na jedno opravdu výbušné téma – 150. výročí patentování dynamitu. A zjistila jsem, že historie této látky je stejně rozporuplná, jako osud jejího stvořitele Alfreda Nobela.

Alfred pocházel z bohaté švédské rodiny a měl tři bratry. Když se v roce 1833 ve Stockholmu narodil, jeho otec, zámožný inženýr a stavitel mostů, zkrachoval. Rodina se pak přestěhovala do Petrohradu. Otec obnovil své podnikání i majetek a umožnil tak svým synům získat skvělé vzdělání. Alfreda uchvátila chemie a díky znalosti pěti jazyků zvládal bez potíží různé studijní pobyty v cizině. Po krymské válce však rodinná firma produkující zbraně opět zkrachovala, rodiče s nejmladším synem se vrátili zpět do Švédska a tři starší synové dostali za úkol továrnu nějak zachránit. Tehdy dostali od svého učitele tip na nitroglycerin.

Látku zvanou nitroglycerin objevil v Itálii Ascanio Sobrero již v roce 1847. Sám vynálezce ale varoval, že je to úžasná sloučenina, ale v podstatě se s ní nedá manipulovat bez úrazu – při sebemenším nárazu exploduje. Od roku 1860 prováděl životu nebezpečné pokusy sám Alfred Nobel. Když se mu podařilo bez nehody vyrobit větší množství výbušniny a řízeně ji odpálit, dostal se do sporu s vlastním otcem, který si vynález hodlal přisvojit. Nakonec se ale dohodli a v roce 1863 získal Alfred svůj první patent na trhací olej. Díky dalším úspěchům se z vynálezce stal podnikatel, i když na zdokonalování výbušniny dál pokračoval bez ohledu na různé nezdary i katastrofy – při výbuchu továrny zahynul jeden z jeho bratrů. Nakonec si v roce 1867 nechal patentovat látku, kterou nazval dynamit (z řecké-

ho dynamis – plný síly) a která našla využití v civilní i vojenské sféře po celém světě. Jeho továrny rostly jako houby po dešti, dokázal obchodovat s celým světem bez pomoci sekretářky, telefonu či internetu, cestoval a jeho jmění narůstalo.

Za všechno se ale platí. Dalo by se říct, že měl vlastně všechno, ale spokojený nebyl. Byl vynálezce, průmyslník i správce. Musel si hlídat své patenty, dozorovat vybuchující továrny a nespolehlivé obchodní partnery. Bojoval s konkurencí, s náporu odbivovatelů i s negativními kampaněmi. Byl to člověk s povahou i s osudem plným rozporů. Vynalezl něco, co mělo lidem pomáhat, ale čím se lidé rychle naučili zabíjet. Měl vše, ale na vše byl sám. Stavěl po celém světě, ale stálý domov si nevybudoval. Neměl žádný soukromý život, ve čtyřiceti letech si připadal jako stařec. Cítil se nemocný a trpěl různými obtěžujícími zdravotními potížemi. Když ho trápila angina pectoris, odmítal užívat nitroglycerin, který sám tak dobře znal a celý život zkoumal. Byl pohádkově bohatý, ale jeho závět obnášela sotva víc než jednu stránku včetně rozhodnutí o vytvoření fondu na udělování cen pro ty, kteří se nejvíc zasloužili o blaho lidstva, a ještě se kvůli závěti táhla řada soudních sporů.

Není zkrátka jednoduché být schopný, úspěšný a bohatý a ještě k tomu chytrý, lidský a čestný. Takto obdaření jedinci se většinou uštve sami rychlostí svého života či šíří jeho záběru nebo je uštve dav. Průměrný příslušník druhu Homo sapiens takové shůry přidělené nadání a předpoklady jen pro jednoho totiž těžko snáší a hlavně neodpouští.

Těm, kterým bylo do kolébky naděleno, tedy přeji hodně sil, ať žijí svůj život šťastně ku prospěchu všech, a nám průměrným hodně spokojenosti s tím, co máme

Ludmila Moržolová

Z výstavy Drátění v Telči i v Jihlavě. Foto: Helena Grycová Benešová

Muzeum Vysočiny Jihlava

do 14. 5.

Lego – svět kostiček
velmi oblíbený stavebnicový systém
v jihlavském muzeu

23. 3. – 18. 6.

Stroj času
„Bez vitrín a pouček, vezmi všechno do
ruček! Aneb sekni, bouchni, pohři, spleť,
nazuj...“

interaktivní archeologická výstava

30. 3. – 28. 5.

**Spolek výtvarných umělců Vysočiny
a hosté představují Novinky z tvorby**
výtvarníci představí svoji tvorbu z roku 2016

8. 4. – 28. 5.

Velikonoce s drátěnky
výrobky drátěnických mistrů z Čech
i Slovenska, v rámci zahájení
se uskuteční Drátěnický jarmark

9. 6. – 30. 7.

Bohumila Sarnová: Obrazy
autorská výstava obrazů

15. 6. – 30. 7.

Modely ve skleněných lahvích
prezentace vlastnoručně vyrobené sbírky
Emanuela Hody ze Strakonice

4. 4. – 8. 5.

Kavárna Muzeum

Tisk

výstava studentů oboru Reklamní tvorba
Střední uměleckoprůmyslové školy Jihlava-
Helenín

10. 5. – 11. 6.

Jiří Škývara: Modely hudebních nástrojů
ostravský „naivní“ umělec Jiří
Škývara vyjadřuje svou lásku k hudbě
prostřednictvím zmenšených verzí
hudebních nástrojů

21. 6. – 30. 7.

Helena Šuranská: Obrazy myslí
abstraktní obrazy tvořené horkým voskem
(enkaustika)

26. 5.

Muzejní a galerijní noc 2017

1.4. – 31. 10.

Drátěnickův rok
výstava výrobků členů Cechu česko-
moravských uměleckých drátěníků

Muzeum Vysočiny Jihlava, pobočka Třešť

2. 6. – 29. 9.

Večer je divadlo
dějiny divadelních spolků a ochotnického
divadla v Třešti

ZMĚNA PROGRAMU VYHRAZENA!

Museum Factum
7. ročník, 1/2017

čtvrtletník Muzea Vysočiny Jihlava

MK ČR E 19885
ISSN 1805-0484 (tisk)
ISSN 1805-0492 (on-line)

Vydává: Muzeum Vysočiny Jihlava,
příspěvková organizace,
Masarykovo nám. 55, 586 01 Jihlava
IČ: 00090735, muzeum.ji.cz,
muzeum@muzeum.ji.cz
tel.: 567 573 880

Redakce: Mgr. Ludmila Moržolová
(morzolova@muzeum.ji.cz),
Pavel Bezděčka
(bezdecka@muzeum.ji.cz)

Grafický návrh a DTP: Oldřich Žaluda